

ÜNİVERSİTE = EĞİTİM, ARAŞTIRMA VE TOPLUMSAL HİZMET

Üniversiteler, bazılarının düşündüğü gibi sadece eğitim kurumları veya yüksek lise değildir. Üniversitelerin asli görevi eğitim, araştırma ve toplumsal hizmet olarak tanımlanır. Bu üç görevi de tam olarak yerine getirenlere iyi üniversite deniliyor. Ülkemizde de bu görevleri en iyi şekilde yerine getiren, başarılı üniversitelerimiz var.

Bir ülkede ortalama eğitim düzeyinin bir yıl artması, milli geliri yaklaşık yüzde on arttırır. Üniversite mezunlarının oranı arttıkça, iş kuran ve istihdam yaratan insan sayısı artar. Ayrıca katma değeri ve kalitesi yüksek ürünler de çoğalacağı için, ihracat artar ve refah seviyesi yükselir. Gelişmiş ülkeleri incelersek, yıllar önce kurdukları iyi üniversitelerin bilim ve teknolojiye yaptığı katkı sayesinde, refaha kavuştuklarını görürüz. Dünyanın en eski üniversitesinin, İtalya'da 1088 yılında kurulan Bologna üniversitesi olduğu kabul edilir. Paris Üniversitesinin 1150'de temelleri atıldı ve ardından Sorbonne ile birleşti. İngiltere'de 1167'de Oxford ve 1209'da Cambridge kuruldu.

İtalya'da ise İmparator II. Frederick, 1224'de Naples Üniversitesini ilginç bir nedenle kurdu. O, kendisine karşı olan kuzey İtalya'daki Lombard Birliğini destekleyen, Bologna Üniversitesi'nden mezun hukukçulardan memnun değildi. Naples üniversitesinden mezun olacak hukukçuların Bologna mezunlarına rakip olmasını arzu etmişti. Almanya'da 1386'da Heidelberg Üniversitesi kuruldu. ABD'denin ilk üniversitesi ise, 1636'da kurulan ve halen dünyanın en iyi üniversitesi sayılan Harvard'dır.

Ülkemizde modern üniversiteler, Atatürk'ün 1933'de yaptığı üniversite reformu sayesinde kurulmuştur. Atatürk cumhuriyetimizi kurduğunda, bir milyon okur yazar varken günümüzde, 17 milyon öğrencinin 2 milyonu üniversitede okuyor. Ülkemizin hızla kalkınarak gelişmiş ülkeler seviyesine ulaşabilmesi için, gençlerimizin dünya standartlarındaki üniversitelerde, eğitim alması gerekir. Bu nedenle gençlerin üniversite seçerken titiz davranması, hem kendileri hem de ülkemiz için önemlidir.

Üniversitelerimizin bilimsel üretkenlik ve eğitim kalitesini incelersek, bazılarının çok gelişmiş ve dünyanın iyileri arasına girebilmiş olduğunu görürüz. Bazı üniversitelerin ise, kendilerini geliştirmeleri gerekiyor. Dünya üniversitelerini sıralayan bir sistem 2003 yılına kadar yoktu. O yıl, Çin'de Jiao Tong üniversitesinden bir grup, dünyanın en iyi 500 üniversitesini ilan etti. Dünya basını konuya ilgi gösterince, Çin sıralaması çabuk kabul gördü. Ancak Çin sıralamasınının, tıp fakültesi olanlar ile büyük üniversiteleri öne çıkardığı ileri sürülüyor ve sistem eleştiriliyor. Webometrics sıralaması ise, bilimsel üretkenlikten çok, web sayfalarındaki doküman ve bağlantılara ağırlık veriyor.

Ancak, 8000 üniversiteyi kapsadığı için Webometrics en fazla ilgi çeken sıralama oldu. Times dergisinin yayınladığı ilk 500 sıralaması anket sonuçları ve üniversitelerin kendileri hakkında doldurdıkları formlara dayanıyor. Times'ın kullandığı verilerin hatalı olduğu söyleniyor ve çok eleştiriliyor. Leyden, ilk 250'yi, Taiwan sıralaması ise ilk 500'ü sıralıyor.

Çin sıralamasında ilk 500'e giremeyen dünya üniversiteleri, dünyadaki yerlerini öğrenmek istiyor. Bilimsel üretkenliğe dayanan, objektif veriler kullanan, 1500 veya 2000 dünya üniversitesini sıralayan bir sisteme ihtiyaç var. Yeni sistem, büyük üniversiteler yanında küçük ama üretken üniversitelere de yer verebilecek. Bu tür bir sistemin geliştirilmesi, uzun bir bilimsel çalışmayı gerektiriyor. ODTÜ Enformatik Enstitüsü URAP Araştırma Laboratuvarında büyük bir ekiple devam eden çalışmamız, Ekim ayında tamamlanacak ve liste ilan edilecek. Henüz çalışma bitmedi, ama ilk 2000 dünya üniversitesi arasına 40-50 türk üniversitesinin girebileceğini umuyoruz. Sadece Türk üniversitelerini sıralayan listemiz ise, 2009 da ve 2010 Ocak ayında ilan edilmişti. Bu sıralama yeni verilerle 2010 Eylül sonunda tekrar duyurulacak.

Gençlerimiz, üniversite ve bölüm seçerken yaşamlarını etkileyecek önemli bir karar verecek. Özen göstermeleri gereken ilk konu, “puanım ziyan olmasın” diyerek sıralama yapmamaktır. Puanlarına uygun olan üniversite ve bölümleri, en çok istediklerinden başlayarak sıralasınlar. Ailelerinin yaşadığı kent maddi açıdan daha uygundur, bu nedenle kentlerindeki üniversiteleri iyi değerlendirsinler. Ancak puanları çok yüksekse ve burs kazanmışlarsa, hayallerindeki üniversite neredeyse oraya gitsinler. Seçecekleri bölüm, ilerdeki mesleklerini çok etkileyecektir. Bu nedenle dünyada ve ülkemizde öne çıkan ve kolayca iş bulabilecekleri veya iş kurmalarına yardımcı olacak bölümleri seçsinler. Bölüm mü seçelim yoksa üniversite mi? Bölüm seçmek daha sağlıklı olur. Çünkü öğrencilerin beğendiği üniversitede ilgi duymadığı alanda okuması ilerde sorun yaratabilir. Ama istenilen bölümün puanı ile adayın puanı arasındaki fark az ise yatay geçiş yapabilirler.

Üniversitelerin uluslararası tanınmışlığı, bilimsel üretkenliği, yurtları, kütüphane ve laboratuvarları, sağlık hizmetleri, spor, kültür, sanat etkinlikleri gibi konular da araştırılmalıdır. Son yıllarda dünyada ve ülkemizde; elektrik-elektronik, tıp, bilgisayar, makine, metalurji-malzeme, inşaat, temel bilimler, tasarım, uluslararası ilişkiler, iktisat, öğretmenlik ve psikoloji gibi bölümler öne çıkıyor. Tüm bu sözlere karşın en doğru kararı gençlerin kendileri verecektir.

Tüm gençlerimize başarı, sağlık ve mutluluk diliyoruz.

Prof. Dr. Ural Akbulut
ODTÜ Kimya Bölümü

1350 yılında Avrupa'da bir üniversitede ders saati.